

ביטחון ומשילות בישראל הגליל והנגב תחילה

תפיסת ביטחון לאומי מעודכנת ותוכנית פעולה אסטרטגית

חשוון תשפ"ג, נובמבר 2022

<< תקציר מנהלים

- 1 | אירועי "שומר החומות" בגליל ובנגב המחישו חלק מפוטנציאל ההידרדרות של המצב הביטחוני והסכנה הטמונה באבדן שליטה בחירום כתוצאה מהפרות סדר בפריפריה ובערים המעורבות בישראל.
- 2 | גם "בימים כתיקונם" בגליל ובנגב אין מורא מהריבון, יש זלזול בחוקים, ארגוני הפשע מתעצמים וחודרים למערכות כלכליות ושלטוניות, ובחלקים נרחבים בחברה קיימים בסיסים של חוסר הזדהות עם המדינה ומוסדותיה.
- 3 | מגפת האלימות בחברה הערבית היא תולדה של שילוב בין קיפוח הזנחה ממושכים, משבר כלכלי ותרבותי, השפעת הרשתות החברתיות והשינויים הטכנולוגיים המהירים, פער דורות ואובדן סמכות הורית, לצד התפשטות מהירה של תופעות שליליות, ביניהן: אלימות במשפחה, סמים והתעצמותם של ארגוני פשע. כל אלה הובילו לפגיעה קשה בביטחון האישי של אזרחי המדינה, יהודים וערבים. בגליל ובנגב התופעות הללו הפכו לסיכון בטחוני ממשי שהתפשט לערים המעורבות, לקו התפר ולמרכז הארץ.
- 4 | המאזן הדמוגרפי וההתיישבותי במרחבי הגליל והנגב השתנה מאוד בעשורים האחרונים. בלב הגליל הציבור היהודי מהווה כיום 14% בלבד מכלל האוכלוסיה, וגם בנגב המגמה הדמוגרפית במרחבים רבים היא לכוון של רוב לא יהודי מובהק.
- 5 | באזורים רבים במדינה אין משילות ונוכחות הרשויות אינה מורגשת. את הואקום מנצלות משפחות פשע שהופכות את האזרחים התמימים ל"בני ערובה". תושבי המרחבים הללו, ערבים ויהודים, חיים בפחד מתמיד תחת משטרם של ארגוני פשע וכנופיות פורעים, אשר מבצעים מעשי שוד ורצח על בסיס יומיומי, גורמים נזקים עצומים לחקלאים ולבעלי עסקים, גובים באיומים דמי חסות, ומשליטים טרור בכבישים. מצאות זו יוצרת קרקע פוריה לחדירת רעיונות קיצוניים ולמעורבות פעילה של גורמים עוינים, ומאפשרת פעילות לאומנית שעלולה לשמש כלי-שרת בידי אויבותיה של ישראל.
- 6 | תחושת הביטחון האישי והכלכלי של אזרחי מדינת ישראל הגיעה לשפל חסר תקדים. מנגנון יחסי הגומלין בין המדינה לאזרחיה בפריפריה הגיאוגרפית והחברתית משובש. המדינה אינה מקפידה למלא את חובותיה, כושלת ביצירת מוטיבציה למלא חובות אזרחיות בסיסיות, ונמנעת מאכיפת חוקים ותקנות. אתגר משילות הפנים הגיע לרמה של איום קיומי.

תקציר זה הינו חלק ממסמך מפורט שגובש על ידי הפורום לביטחון, משילות והתיישבות בישראל, שעליו חתמו למעלה ממאה וחמישים בכירים במערכת הביטחון, ראשי ערים ומועצות ואנשי אקדמיה, משפט, ממשל והתיישבות. המסמך מציע ניתוח מעורכן של מצב הביטחון הלאומי ומציג תוכנית אסטרטגית להחזרת המשילות והביטחון האישי ולחיזוק החוסן הלאומי, הכוללת שלוש רמות:

בטוח המידי (כשנתיים)

- מענה מידי לאיומים הביטחוניים, הכולל שינוי מבני במשטרה והכפלת הסד"כ, חיזוק מערך הפו"ש (פיקוד ושליטה) והמודיעין, הקמת יחידות התערבות מרחביות ומערך תיאום רב-זרועי בין יחידות המודיעין, האכיפה, הלוחמים בשטח, שינוי מדיניות האכיפה והחמרת החקיקה והענישה.
- חיזוק ההתיישבות הכפרית באמצעות הסרת חסמים, שינוי המדיניות התכנונית והקרקעית וחזרה למדיניות של פיזור אוכלוסין ופיתוח הפריפריה גם במרחב הכפרי; והקמת קבינט תשתיות לאומי לשם קביעת תכנית אינטגרטיבית להתיישבות, תשתיות ותחבורה, עם תכניות משלימות בתחום התעסוקה, הבריאות והחינוך.

בטוח הבינוני (כעשור)

ביצוע תכנית פיזור אוכלוסין וחיזוק הפריפריה שתוסיף כמיליון תושבים חדשים לערים, לעיירות וליישובים הכפריים בנגב ובגליל; ביטול האפליה בתחומי התכנון והבנייה, הלימודים הגבוהים והתעסוקה; הקמת מוסדות בריאות והשכלה; ושיפור מאסיבי ומהיר של מערך התחבורה והתשתיות.

בטוח הארוך (כשני עשורים)

גיבוש תכנית לאומית לחיזוק תחושת השייכות של הציבור הערבי והבדואי למדינת ישראל וכבוד לחוקיה ולסמליה, המבוססת על העיקרון של שוויון זכויות אזרחי מלא לצד שוויון חובות מלא.

שלושת המהלכים צריכים להתחיל במקביל, ולהתקדם יחד ככלים שלובים.

אנו קוראים לממשלת ישראל להעמיד את חיזוק המשילות, הביטחון האישי וההתיישבות בראש סדר העדיפויות הלאומי, לאמץ את תכנית העבודה המוצגת כאן ולהפוך אותה לבסיס המדיניות של הממשלה הבאה.

ניצב בדימוס אריק יקואל | ראש אגף תכנון במשטרה לשעבר
אלוף במיל' עמוס ירון | מנכ"ל משרד הביטחון לשעבר
ניצב בדימוס אבי כהן | ראש אגף מודיעין במשטרה לשעבר
רב ניצב בדימוס דודי כהן | מפכ"ל המשטרה לשעבר
ניצב בדימוס שמעון לוי | מפקד מחוז דרום במשטרה לשעבר
ניצב בדימוס ישעיהו ליזרוביץ | ראש אגף לוגיסטיקה במשטרה לשעבר
ניצב בדימוס גבי לסט | סגן מפקד מג"ב, ראש אגף מבצעים במשטרה וסגן מפכ"ל המשטרה לשעבר
ניצב בדימוס סנדו מזור | סגן מפכ"ל המשטרה לשעבר
אלוף במיל' אבי מזרחי | אלוף פיקוד מרכז לשעבר
ניצב בדימוס דודו מנצור | ראש להב 433 לשעבר
ניצב בדימוס גבי נגל | ראש אגף תכנון במשטרה לשעבר
עוז נוי | ראש מרחב ישראל וח"ל בשב"כ לשעבר
ניצב בדימוס נצבי סאו | מפקד מחוז תל אביב במשטרה ומ"מ המפכ"ל לשעבר
ניצב בדימוס יוסי סדבון | מפקד מחוז תל אביב במשטרה לשעבר
תא"ל במיל' אסף סלע | מבקר מערכת הבטחון לשעבר
אלוף במיל' ד"ר יום טוב סמיה | מח"ט גבעתי ואלוף פיקוד דרום לשעבר
ניצב בדימוס שי עמיחי | ראש אגף משאבי אנוש במשטרה לשעבר
ניצב בדימוס חסין פארס | מפקד משמר הגבול לשעבר
ניצב בדימוס אילן פרנקו | מפקד מחוזות ירושלים ותל אביב במשטרה וסגן המפכ"ל לשעבר
ניצב בדימוס דוד צור | מפקד הימ"מ, משמר הגבול ומחוז תל אביב לשעבר
ניצב בדימוס חיים קליין | ראש אגף לוגיסטיקה במשטרה לשעבר
רב ניצב בדימוס משה קראדי | מפכ"ל המשטרה לשעבר
ניצב בדימוס עוזי רוזן | ראש אגף קהילה במשטרה לשעבר
ניצב בדימוס אליק רון | מפקד מחוז צפון במשטרה לשעבר
ניצב בדימוס דני רונן | מפקד מחוז צפון במשטרה לשעבר
אלוף במיל' טל רוסו | ראש אגף מבצעים, אלוף פיקוד דרום וח"כ לשעבר
ניצב בדימוס יעקב רו | ראש אגף התנועה במשטרה לשעבר
ניצב בדימוס גל שלמה | ראש מטה במשטרה לשעבר

« ראשי רשויות »

דולאן אבו-סלאח | ראש המועצה המקומית מגדל שאמס
קובי אביב | ראש המועצה המקומית באר טוביה
טל אותנה | ראש המועצה המקומית ירוחם
אילן אור | ראש המועצה המקומית יסוד המעלה
דוד אזולאי | ראש המועצה המקומית מטולה
אסיף איזק | ראש המועצה האזורית חוף כרמל
דוד אלחייני | ראש המועצה האזורית ערבות הירדן
נתנאל אלפסי | ראש המועצה המקומית מגדל
סימון אלפסי | ראש העיר יקנעם עלית
אבי אלקבץ | ראש העיר עפולה
דמיטרי (דימי) אפרצ'ב | ראש המועצה המקומית קצרין

ביטחון, משילות והתיישבות בישראל - הגליל והנגב תחילה

רשימת החותמים (לפי סדר הא'-ב')

« בניירי מערכת הביטחון לשעבר »

ניצב בדימוס זאב אבן חן | מפקד מחוז מרכז במשטרה לשעבר
רב ניצב בדימוס שלמה אהרונישקי | מפכ"ל המשטרה לשעבר
אלוף במיל' גיורא איילנד | ראש אגף המבצעים וראש המל"ל לשעבר
אלוף במיל' מוטי אלמוז | ראש אכ"א ודובר צה"ל לשעבר
ניצב בדימוס אהרון אקסול | מפקד מחוז תל אביב במשטרה לשעבר
ניצב בדימוס מנשה ארביב | ראש להב 433 לשעבר
ניצב בדימוס אבי בן חמו | ראש אגף התנועה במשטרה לשעבר
אלוף במיל' אייל בן ראובן | מפקד המכללות הצבאיות לשעבר
ניצב בדימוס לוי ברוך | ראש אגף קהילה במשטרה לשעבר
אלוף במיל' יצחק ברוך | עוטר בעיטור העוז, נציב קבילות החיילים לשעבר
ניצב בדימוס גבי גל | ראש אגף משאבי אנוש במשטרה לשעבר
ניצב בדימוס בועז גלעד | ראש אגף במשטרת ישראל ובשב"כ
אלוף במיל' עמוס גלעד | ר' האגף המד' ביט' במשהב"ט לשעבר ור' המכון למדיניות ואסטרטגיה, אונ' רייכמן
רב גונדר בדימוס יעקב גנות | נציב שירות בתי הסוהר לשעבר
ניצב בדימוס זהר דביר | מפקד הימ"מ, מפקד מחוז הצפון במשטרה וסגן המפכ"ל לשעבר
ניצב בדימוס יצחק דדון | מפקד משמר הגבול לשעבר
ניצב בדימוס חגי דזותן | מפקד מחוז חוף במשטרה לשעבר
אלוף במיל' איתן דנגוט | יו"ר תומר ונשיא איגוד תעשיות הגז והנפט, לשעבר מתאם פעולות הממשלה בשטחים
אלוף במיל' גרשון כהן | מפקד המכללות הצבאיות והגיס המטכ"ל לשעבר
ניצב בדימוס אינה וולף | ראש אגף לוגיסטיקה במשטרה לשעבר
אלוף במיל' ישראל זיו | קצצ"ר וראש אגף מבצעים לשעבר
אל"מ במיל' גאנם חמאדה | מפקד החטיבה הצפונית באוגדת עזה
ניצב בדימוס דני חן | ראש אגף תכנון במשטרה לשעבר
תא"ל במיל' חסון חסון | לשעבר המזכיר הצבאי לנשיא המדינה
רב ניצב בדימוס אסף חפץ | מפכ"ל המשטרה לשעבר
ניצב בדימוס משה טימקין | מפקד מחוז תל אביב לשעבר
ניצב בדימוס אבי טילר | ראש אגף משאבי אנוש במשטרה לשעבר
ניצב בדימוס הרצל יוסוב | ראש אגף תכנון במשטרה לשעבר
אלוף במיל' עמוס ידלון | ראש המכון למחקרי ביטחון לאומי וראש אמ"ן לשעבר
ניצב בדימוס עמוס יעקב | מפקד מחוז חוף במשטרה לשעבר
ניצב בדימוס יאיר יצחקי | מפקד מחוז ירושלים לשעבר

מאיר צור | ראש המועצה האזורית ערבה תיכונה
 משה קונינסקי | ראש העיר כרמיאל
 איתמר רביבו | ראש המועצה האזורית חוף אשקלון
 עאהד רחאל | יו"ר פורום הרשויות הבדוויות בצפון וראש המועצה האזורית אלבטון
 חיים רוקח | ראש המועצה האזורית גולן
 גלית שאול | ראש המועצה האזורית עמק חפר
 דורון שידלוב | ראש המועצה האזורית ברנר
 אייל שמואלי | ראש המועצה המקומית כפר ורדים
 יאיר רביבו | ראש העיר לוד

« אישי ציבור »

גלעד אלטמן | יו"ר אדמתי, עוזר שהב"ט להתיישבות לשעבר
 עו"ד ג'ואי (יוסף) אש | מנהל המחלקה הפלילית בפרקליטות המדינה לשעבר
 פרופ' ניסים דנה | ראש המכון למחקר ולימוד דתות עמי המזרח התיכון, אוניברסיטת אריאל
 רענן דינור | מנכ"ל משרד ראש הממשלה לשעבר
 פנחס ולרשטיין | ראש המועצה האזורית בנימין ומנכ"ל מועצת יש"ע לשעבר
 יעקב חגואל | יו"ר ההסתדרות הציונית העולמית
 פרופ' דניאל חיימוביץ | נשיא אוניברסיטת בן גוריון
 חיים ילין | ח"כ לשעבר וראש המועצה האזורית אשכול לשעבר
 עו"ד עמית יפרח | מזכ"ל תנועת המושבים
 פרופ' יוסי כץ | אוניברסיטת בר אילן, חתן פרס ישראל
 פרופ' רבקה כרמי | נשיאת אוניברסיטת בן גוריון לשעבר
 ד"ר אתי לוצטו | יו"ר עמותת "ישראל למען הנגב"
 עו"ד בנצי ליברמן | מנכ"ל רשות מקרקעי ישראל לשעבר
 ניר מאיר | מזכ"ל התנועה הקיבוצית
 ישי מרלינג | יו"ר החטיבה להתיישבות
 פרופ' ג'ורג' מרקוביץ | מנכ"ל מכללת סמי שמעון להנדסה לשעבר
 משה נסטלבאום | מעריב, לשעבר מנהל מחלקת החדשות בערוץ הראשון
 פרופ' ארנון סופר | מייסד ומנהל קתדרת חייקין לגאוגרפיה, אוניברסיטת חיפה
 פרופ' גבי סרוסי | אוניברסיטת בן גוריון
 שרה עברון | מזכ"לית תנועת הקיבוץ הדתי
 דני עטר | יו"ר קק"ל לשעבר וראש המועצה האזורית הגלובע לשעבר
 איתן פלוזשטיין | מנכ"ל קבוצת תמאם יוזמות
 עו"ד אמי פלמור | מנכ"לית משרד המשפטים לשעבר
 עו"ד דודו קוכמן | מזכ"ל כפרי האיחוד החקלאי
 ד"ר ענת רוט | מנכ"ל פורום שילה
 ערן ורלס | יו"ר מרכז הבנייה הישראלי
 עו"ד מירית שטרן | פרקליטת מחוז צפון בפרקליטות המדינה לשעבר
 פרופ' דן שיפטן | ראש המרכז לחקר הביטחון הלאומי, אוניברסיטת חיפה
 עו"ד יהודה שפר | ראש הרשות להלבנת הון לשעבר

פיני בדש | ראש המועצה המקומית עומר
 בני ביטון | ראש העיר דימונה
 ניסן בן חמו | ראש העיר ערד
 בני בן מובחר | ראש המועצה האזורית מבואות חרמון
 אייל בצר | ראש המועצה האזורית עמק זרעלאל
 אלי ברדה | ראש העיר מגדל העמק
 אלי ברבה | ראש המועצה האזורית חוף השרון
 חנן גינת | ראש המועצה האזורית חבל אילות
 אשרת גני גונן | ראש המועצה האזורית דרום השרון
 עידן גרינבאום | ראש המועצה האזורית עמק הירדן
 משה דוידוביץ | ראש המועצה האזורית מטה אשר ויו"ר פורום קו עימות
 ערן דורון | ראש המועצה האזורית רמת הנגב
 רוביץ דנילוביץ | ראש העיר באר שבע
 יצחק דינונו | ראש העיר אופקים
 זיו דשא | ראש המועצה המקומית זכרון יעקב
 עודד הלפרין | ראש המועצה המקומית כפר תבור
 שניר הרוש | ראש המועצה המקומית יבנאי
 מטי הרכבי | ראש המועצה האזורית יואב
 ניר וגנר | ראש המועצה האזורית תמר
 ניב ויזל | ראש המועצה האזורית מטה יהודה
 גיורא זלץ | ראש המועצה האזורית גליל עליון
 ניר זמיר | ראש המועצה האזורית בני שמעון
 ש' חנ'ג' | ראש המועצה האזורית מרחבים ויו"ר מרכז השלטון האזורי
 איציק חולבסקי | ראש המועצה האזורית מגידו
 ג'בר חמוד | ראש המועצה המקומית סאג'ור ויו"ר המועצות הדרוזיות והצ'רקסיות
 רותם ילידן | ראש המועצה האזורית גזר
 דוד יפרח | ראש המועצה האזורית שדות דן
 גדי רקוני | ראש המועצה האזורית אשכול
 אריה כהן | ראש המועצה האזורית מגילות
 אופיר ליבשטיין | ראש המועצה האזורית שער הנגב
 שמעון לנקרי | ראש העיר עכו
 דני מורביה | ראש המועצה האזורית לכיש
 שמעון מזוז | ראש המועצה המקומית מיתר
 בהיג' מנסור | ראש המועצה המקומית עוספיא
 רוני מרום | ראש המועצה המקומית מצפה רמון
 רונן מרלי | ראש העיר נהריה
 עובד נור | ראש המועצה האזורית גלבע
 יוסי ניסן | ראש המועצה האזורית להבים
 עמוס נצר | ראש המועצה האזורית זבולון
 אדיר נעמן | ראש המועצה האזורית שפיר
 דני עברי | ראש המועצה האזורית משגב
 תמיר עידן | ראש המועצה האזורית שדות נגב
 ניצן פלג | ראש המועצה האזורית גליל תחתון
 רונן פלוט | ראש העיר נוף הגליל

1. הקמת שכונות כפריות בשולי הערים בגליל ובנגב. לצורך כך יגובש סל הטבות ויבוצעו שינויי חקיקה ותקינה שיאפשרו קליטה של קבוצות מאורגנות (עולים, בעלי מקצוע חיוניים, סטודנטים, משוחררי צה"ל וכיו"ב) עם התחייבות למגורים במקום במשך תקופה ארוכה. לחלופין, השטח יוקצה לרשות ממלכתית ביטחונית, דוגמת צה"ל או משטרת ישראל, כדי שזו תקים בו שכונה לשוטרים או קצינים במחיר סמלי ומסובסד.

2. הצבת יעדים כמותיים ומידיים לתכנון סטטוטורי מפורט במרחב הכפרי בצפון: בנייה של 2000 יח"ד בחודש (במקום 800 בשנה כיום).

3 | שינוי מדיניות האכיפה, הענקת סמכויות נרחבות לגורמי אכיפת החוק והחמרת הענישה על מעשים פליליים, טרור כלכלי וחקלאי, בניה בלתי חוקית, השתלטות על קרקעות, החזקת נשק, גביית דמי חסות ופשע חמור. לצורך כך יוקם "מנהל אכיפה לאומית" תחת המשרד לביטחון פנים, שיסנכרן את כלל הפעילות בנושא.

4 | ביצוע רציף ומתמשך של "מבצעי אכיפת חוק" בכל התחומים: מיסוי, בנייה, רישוי, תחבורה, נשק.

5 | יישום המלצות ועדת פלמור בנושא הפוליגמיה במגזר הברואי.

6 | הקמת מערך מרחבי של פיקוד ושליטה (פו"ש), שיאפשר שליטה רצופה בשטח ויאפשר מתן מענה מידי לאיומי טרור, פשיעה חמורה והתהוות אימים לאומניים.

7 | חיזוק המשרד לביטחון פנים, שיהפוך ל"משרד לביטחון לאומי", והרחבת סמכויותיו ואחריותו. המשרד החדש יקים תחתיו מערך כלל-ארצי של חדרי שליטה מרחביים, שיכללו את המשטרה, מג"ב, שב"כ, צה"ל, יחידות מגן, הסיירת הירוקה, גורמי אכיפה כלכליים, תאי מודיעין (שב"כ קבוע), פיקוד העורף ומערכי סיוע והצלה.

8 | שינוי מבנה משטרת ישראל ויכולותיה הכולל: הגדלה משמעותית של מג"ב; הרחבת סד"כ האכיפה האפקטיבי ב-50% לפחות; וחיזוק היחידות המרחביות: לוט"ר (לוחמה בטרור) - להתערבות במצבי חירום של טרור, אש חיה ואירועי חיכוך פיזי מורכבים; גדוד יס"מ מג"ב מרחבי; ו-3 חטיבות מג"ב מרחביות לטיפול בפשיעה חקלאית.

9 | חיזוק המודיעין ומחלקות המחקר (בתחום הכלכלי, הלאומי, הברחות הנשק וכו') בשיתוף פעולה עם שב"כ.

10 | הקמת משמר לאומי מרחבי לאבטחת הצירים והיישובים בעת חירום (החלטת ממשלה על כך התקבלה במאי 2022, והמהלך נמצא בשלבי ביצוע).

<< תוכנית פעולה אסטרטגית

ראייה אסטרטגית לאומית חוק וסדר הם הבסיס לקיומה של מדינה ריבונית דמוקרטית ולתפקודה התקין. המטרה צריכה להיות, אם כן: שינוי יסודי ועמוק ביחסה של האוכלוסייה הערבית למדינה ולמוסדותיה, מהרמה המוניציפלית ועד הרמה הלאומית; ויצירת מנגנונים שיובילו ליציבות חברתית ותפקודית כוללת מבלי להשתמש באמצעים ביטחוניים חריגים שעלולים להוביל למשברים בלתי צפויים. מרכיבים אלו הם עמודי התווך של החוסן הלאומי והביטחון הלאומי.

המרכיב החשוב ביותר בבניית האסטרטגיה הלאומית הוא ממד הזמן, והזמן פועל לרעתנו. הריבונות הישראלית הולכת ומתפוררת, שליטת הרשויות בחלקים נרחבים מהמדינה הולכת ופוחתת, ולכן צריך לפעול מיד. דחיה של הפעולה הנדרשת בשנה תייצר נזק שייקח חמש שנים לתקן.

המתווה האסטרטגי המוצע כאן קורא לשינוי תפיסת הביטחון הלאומי של מדינת ישראל ומציג תוכנית פעולה רב-תחומית ורב-שנתית בשלושה טווחי זמן: טווח קרוב (כשנתיים), טווח בינוני (כעשור) וטווח ארוך (כשני עשורים).

הטווח הקרוב (שנתיים) | מענה ביטחוני והסרת חסמים להרחבת ההתיישבות

1 | החלטת ממשלה על הגדרת המצב כ"מצב חירום" והגדרת המתווה המוצע כאן כפרויקט לאומי בהובלת ראש הממשלה. ההחלטה תלווה בהקמת "קבינט תשתיות לאומיות" שיהיה בעל סמכויות נרחבות לתכנון האסטרטגיה ולגיבוש התוכנית הלאומית האינטגרטיבית - בדגש על הגליל והנגב. הביצוע יוטל על מנהלות ביצוע משיתמיות ייעודיות שיוקמו לצורך כך.

2 | הגברת הביטחון, המשילות והאחיזה הישראלית בגליל ובנגב מחייבת את חיזוק ההתיישבות והרחבתה. לצורך כך נדרש:

- א. תיקון לאלתר של לוח 2 בתמ"א 35 והנספחים לתמ"מ 9/2 (בצפון) ו 14/4 (בדרום).
- 1. השלמת החקיקה של תיקון 8 לפקודת האגודות השיתופיות (חוק ועדות קבלה ביישובים קהילתיים ובהרחבות) - עבר בקריאה ראשונה בכנסת היוצאת.
- 2. הרחבת הפטור ממכרז להקצאת מתחמי מגורים לכלל כוחות הביטחון (ולא רק לצה"ל).

1. סיום סוגיית תביעות הבעלות של הבדואים בנגב בתוך 5 שנים.
2. שלילת זכאות לקרקע מהמדינה לבעלי יח"ד או קרקע ביישובים יהודיים.
3. פתיחת האפשרות לרכישת קרקע למגורים ביישובים שהמדינה הקימה עבור הפזורה לכלל אזרחי מדינת ישראל.
4. הקמת מוסדות הכשרה ותעסוקה למגזר הבדואי בנגב לעידוד לימודים של צעירים בדואים בישראל במקום ברשות הפלסטינית או בירדן. כיום כ-8,000 צעירים כאלה לומדים מחוץ למדינת ישראל.
5. השקעת משאבים גדולים להדברת הפשע ביישובים הערבים ויצירת "ערים ללא אלימות".

הטוח הארוך (כשני עשורים) | גיבוש תוכנית לאומית לחיזוק תחושת השייכות של הציבור הערבי והבדואי למדינת ישראל, וכבוד למסגרת המדינתית, לחוקיה ולסמליה

התוכנית תכלול חיזוק לימודי העברית וחינוך להזדהות עם המדינה, וכן תיקון מנגנוני הגומלין שבין המדינה לאוכלוסיות אלה. בכלל זה תיושם בשלמותה ההחלטה על הענקת שוויון זכויות אזרחי מלא לאזרחים הערבים והבדואים, ובה בעת הם ידרשו למילוי חובות (כולל חובות לאומיות), בדומה לאזרחי המדינה היהודים.

שלוש המהלכים תומכים ושזורים זה בזה, ולכן הם צריכים להתחיל במקביל, ולהתקדם יחד ככלים שלובים.

מדינת ישראל הגיעה לצומת דרכים קריטית, שמחייבת שינוי כיוון תודעתי ומעשי, גיבוש תפיסת ביטחון לאומי חדשה וקידום תוכנית אסטרטגית עם חזון ועם דרך שתתמודד עם האתגרים הגיאוגרפיים שנוצרו במרחב.

אנו קוראים לממשלה החדשה לאמץ את תפיסת הביטחון הלאומי המוצעת, להפוך את תוכנית הפעולה המפורטת כאן לפרויקט לאומי בהובלת ראש הממשלה ולהעמידו בראש סדר היום הלאומי שלה.

הטוח הבינוני (כעשור) | שינוי המאזן הדמוגרפי באמצעות משיכתם של כמיליון יהודים ממרכז הארץ לגליל ולנגב בתוך עשור

1 | חיזוק משמעותי של הערים וההתיישבות הכפרית הסובבת אותן בגליל ובנגב, תוך בחינת האפשרות של הקמת שתי ערים חדשות - אחת בגליל ואחת בנגב. לצורך כך נדרשת רפורמה מקיפה ומיידית במדיניות התכנונית והקרקעית ובגופים העוסקים בכך, על מנת לאפשר הגדלה משמעותית של היצע המגורים והורדת המחירים. מדיניות חדשה זו תלווה בביטול אפליית הרעה של האוכלוסייה היהודית והשוואת זכויותיהם של כלל יוצאי צבא, שב"ס, מג"ב ומשטרת ישראל.

2 | יצירת תמריצים למשיכתם של כמיליון מתיישבים ממרכז הארץ לגליל ולנגב:

- A. שיפור משמעותי של מערך התחבורה ויצירי התנועה, בדגש על ביטחון היישובים והגדלת הנגישות למרכז הארץ. יש לתת עדיפות לקווי הרכבת המוצעים כולל מנהור כנדרש.
3. שיפור התשתיות ויצירת הזדמנויות תעסוקה חדשות.
4. חיזוק מערכת החינוך בגליל ובנגב, ובכללה מערכת ההשכלה הגבוהה.
5. חיזוק משמעותי של מערך שירותי הבריאות מגובה בהקצאת משאבים כנדרש. בכלל זה הקצאת מגורים חנים לרופאים ולאחיות במשך עשר השנים הראשונות על חשבון המדינה; חלוקת מענקים אטרקטיביים למנהלים מוכשרים; רכישה של מכשור וציוד רפואי מתקדם ביותר; והקמת פקולטה חדשה לרפואת שיניים וטרינריה בגליל (בכרמיאל או בצפת).
- 6 | קידום מואץ של הקמת היישובים בנגב עליהם החליטה הממשלה.
- 7 | חיזוק החקלאות היהודית בגליל ובנגב, לרבות מרעה צאן ובקר, לצורך שמירה על השטחים הפתוחים. יש לשקול לצורך כך שחרור שטחי אש שאינם בשימוש.
- 8 | במגזר הערבי - המשך תהליכי הפיתוח של יישובי המגזר באמצעות תוכניות תשתית ודיר מוסדרות; רפורמה מקיפה במערכת החינוך, הכוללת שיפור תשתיות החינוך ורמת ההוראה, בקרה ומעקב.
- 9 | בחברה הבדואית -
  - A. תכנון מפורט ביישובים הבדואים יותנה בהתייבות לגור ביישוב. קבלת הקרקע מהמדינה תהיה בתשלום ותותנה בהשלמת שלד בתוך 3-5 שנים.